

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет**

**The John Paul II Catholic University (Lublin, Poland)
Warsaw University of Maria Sklodowska-Curie
(Czestochowa, Poland)**

**Ташкентський державний технічний університет імені Іслама Карімова
(Ташкент, Узбекистан)**

Бакинський державний університет (Баку, Азербайджан)

X Міжнародна науково-практична конференція

**АВІАЦІЙНА ТА ЕКСТРЕМАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ
ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ**

25-26 травня 2017 року

Збірник наукових праць

Київ 2017

УДК 159.9:629.7.001.76 (063)
ББК ю941.3я431
А 202

Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: збірник наукових праць / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, Т.В. Вашеки, О.В. Сечейко. – К. : Аграр Медіа Груп, 2017. – 340 с.

Збірник містить матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем авіаційної та екстремальної психології в умовах глобалізованого мережевого соціуму, що відбулася 25-26 травня 2017 року на кафедрі авіаційної психології Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету.

Організаційний комітет

Голова організаційного комітету:

Помиткіна Л.В. – д-р психол. наук, проф., зав.кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ.

Заступник голови організаційного комітету:

Руденко М.П. – генерал-майор запасу Повітряних Сил України, льотчик морської авіації, канд. військ. наук, доцент, проф. кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Члени оргкомітету:

Гічан І.С. – канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Долгова О.М. – канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Фесюк І.В. – психолог кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Рецензенти:

Панок В.Г. – директор Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи, д-р психол.наук, проф., проф. кафедри авіаційної психології НН ГМІ Національного авіаційного університету, м. Київ

Булах І.С. – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, м. Київ

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового
Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету
(протокол № 4 від 17 травня 2017 р.)*

ISBN

© Колектив авторів, 2017

© Національний авіаційний університет, 2017

ЛЮДСЬКІ ВТРАТИ УКРАЇНИ З 2014 РОКУ. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

В результаті досягнення власних цілей політичними опонентами військовим шляхом Україна з 2014 року зазнала значних матеріальних, особливо людських втрат [1].

За нашими даними отриманими за допомогою контент-аналізу відповідної літератури та експертної оцінки було встановлено, що на сході зі сторони України загинуло, пропало безвісти, померло від поранень в лікарнях до 10 тис. військовослужбовців (фахівців різних видів ЗС України та інших військових формувань), до 30-35 тис. військовослужбовців отримали контузії різного ступеня важкості та були поранені.

До 3 тис. осіб загинуло цивільного населення (до цієї цифри також входять ті, хто загинув в результаті подій на Майдане Незалежності в січні-лютому 2014 року, а також в Одесі в травні місяці. Поранення отримали до 20 тис. цивільних осіб.

Україна має 2,5 млн. біженців, які покинули місця проживання в Луганській та Донецькій області та виїхали за їх межі на постійне проживання [11].

За думкою провідного вченого-психіатра О.С. Чабана, в результаті травматичного стресу від політичної та економічної нестабільності, бойових дій у найближчі роки в Україні постраждає до 1,5 млн. осіб та існує тенденція до подальшого їх зростання [10].

Тому постає питання організації та надання психологічної допомоги і проведення психологічної реабілітації з особами, які постраждали у наслідок зазначених подій.

Наше дослідження було організовано і здійснювалося на базі Ірпінського військового госпіталю протягом 2014-2017 років. Госпіталь є спеціалізованим медичним військовим закладом в якому за 3 роки отримало медичну і психологічну допомогу до 25 тис. осіб як військовослужбовців так і цивільного населення.

Якщо до початку 2016 року психологічна допомога надавалася силами волонтерів та медичним персоналом, то у зв'язку з відкриттям 1 лютого 2016 року відділення психологічної реабілітації штатною чисельністю – 4 фахівці, пацієнти госпіталю почали користуватися послугами досвідчених психологів. За 2016 рік у госпіталі пройшли процедури психологічної реабілітації 1300 осіб [3].

Значна кількість та різноманітність порушень у пацієнтів вимагала організації та використання адекватного психологічного інструментарію. На сьогоднішній день пройшли апробацію і добре зарекомендували себе в умовах клініки наступні методи і методики.

Методи: когнітивно-поведінкова терапія, емоційно-образна терапія, позитивна психотерапія, десенсибілізація переробки рухом очей, тілесно-орієнтована психотерапія, музикотерапія, арттерапія та ін.

Методики:

- аутогенне тренування [6];
- восьмикольоровий тест Люшера [7];
- інтегративна методика управління стресом (ІМУС) [3];
- метафоричні асоціативні карти (колоди МАК – «Стрес-стоп!», «Компас вибору професії») [2];
- метафоричні асоціативні кульки [2];
- мінесотський багатофакторний особистісний опитувальник (міні-мулт ММРІ) [1; 5];
- місісіпська шкала для оцінки посттравматичних реакцій – військовий варіант (Mississippi Scale-MS) [1; 8];
- опитувальник бойового стресу О. А. Блінова (ОБСБ);
- опитувальник для скринінгу посттравматичного стресового розладу [9];
- опитувальник особистісної та ситуаційної тривожності Спілбергера – Ханіна [5];
- опитувальник травматичного стресу І. А. Котенева [4];
- шкала для клінічної діагностики ПТСР (Clinician-Administered Scale for DSM-IV (CAPS-DX) [8];

- шкала оцінки інтенсивності бойового досвіду (ШОІБО) [1; 8] та інші методи та методики. Висновки.

В результаті досягнення власних цілей політичними опонентами військовим шляхом Україна з 2014 року зазнала значних матеріальних, особливо людських втрат.

Для проведення психологічної реабілітації постраждалих були використані методи і методики, які пройшли апробацію і добре зарекомендували себе в практичній діяльності.

Література

1. Блінов О. А. Психологія бойової психічної травми : монографія / О. А. Блінов. – К. : Талком, 2016. – 246 с.
2. Блінов О. А., Шопіна М. О. Метафоричні асоціативні карти як творчий інтегративний ресурс стресостійкості особистості : навч. посіб. / О. А. Блінов, М. О. Шопіна. – К. : НАУ, 2016. – 123 с.
3. Блінов О. А. Надання самопомоги в регулюванні стресових станів / Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства. Всеукраїнський науково-практичний круглий стіл 24 березня 2017 року. – Ірпінь, Університет державної фіскальної служби України, 2017. – С. 2.
4. Котенев І. О. Психологическая диагностика постстрессовых состояний у сотрудников органов внутренних дел : методическое пособие / МЦ при ГУК МВД России. – М., 1997. – 40 с.
5. Методики психодиагностики в спорте: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. 03.03 «Физ. культура» / В. Л. Марищук, Ю. М. Блудов, В. А. Плахтиенко, К. Л. Серова. – 2-е изд. доп. и испр. – М.: Просвещение, 1990. – 256 с.
6. Петров Н. Н. Аутогенная тренировка для вас: практическое пособие (с примечаниями для инструкторов). – М.: ЦП и П, 1990. – 19 с.
7. Руководство по использованию восьмицветового теста Люшера. Составитель О.Ф. Дубровская. Серия «Библиотека практического психолога», выпуск 1. – М.: «Фолиум», 1995. – 64 с.
8. Тарабрина Н. В., Агарков В. А., Быховец Ю. В., Калмыкова Е. С., Макаруч А. В., Падун М. А., Удачина Е. Г., Химчян З. Г., Шаталова Н. Е., Щепина А. И. Практическое руководство по психологии посттравматического стресса. Ч. 1. Теория и методы. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2007. – 208 с. (Психологический инструментарий).
9. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад / В. В. Кравченко, І. Я. Пінчук, І. А. Марценковський та ін. – К.: Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України, 2016. – 57 с.
10. Чабан О. С. Нейропсихологія системних помилок лікування ПТСР. Слайди виступу / Актуальні проблеми психологічної допомоги, соціальної та медико-психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції : матеріали науково-практичної конференції (Київ, 3 червня 2015 р.) / Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. – К. : НУОУ, 2015.
11. Бильдт Карл. Из-за войны в Донбассе на Украине беженцев больше, чем в Боснии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nahnews.org/343171-bildt-iz-za-vojny-v-donbasse-na-ukraine-bezhencev-bolshe-chem-v-bosni>